

dová voda, ktorá sa využije na splachovanie WC. Aj keď spoločnosť Tesco do drevenej budovy investovalo viac finančných prostriedkov, ako predstavujú náklady na klasické železobetónové stavby, prínos bude v znížení emisií CO₂ do ovzdušia.

Myslelo sa aj na separovanie druhotných surovín

Popri novinke v ochrane životného prostredia, akú predstavuje energeticky úsporná budova supermarketu v Rajci, sa tu stretnú zákazníci aj s ďalšími novinkami, napríklad s ekologickými taškami – či už *Taškou pre život* vyrobenou zo 100 % juty, alebo úplne recyklovateľnou plastovou nákupnou taškou. Na ploche priľahlého parkoviska sú umiestnené kontajnery na papier, plast a sklo, čo sa tiež v našich podmienkach zatiaľ nestalo pravidlom.

Prečo Tesco stavia energeticky úsporné obchody?

Spoločnosť Tesco Stores SR sa od svojho vstupu na Slovensko r. 1996 snaží nielen uspokojiť svojich zákazníkov poskytovaním čo

najlepších služieb, ale presadzuje myšlienku spoločensky zodpovedného podnikania. Svoju filozo-

Xerothermné biotopy Slovenska

David, S., Kalivoda, H., Kalivodová, E., Šteffek, J. a kol.: **Xerothermné biotopy Slovenska**. Vydalo združenie Biosféra, Bratislava, 2007.

Publikácia kolektívu autorov podáva prehľad o suchomilných biotopoch, ich geologickom zložení, flóre a faune. Xerothermné biotopy a substráty, na ktorých sa vyskytujú teplomilné rastlinné a živočíšne spoločenstvá, patria do pokladnice prírodného bohatstva Slovenska. Sú to suché a teplé stanovišťa s plytkou vrstvou pôdy, veľmi významné aj preto, že v mnohých prípadoch znamenajú severnú, južnú či západnú hranicu rozšírenia mnohých teplomilných druhov. Tieto biotopy, ktoré sa zachovali po stáročia, boli v období kolektívizácie narušené a niektoré aj zničené.

V prvej časti publikácie autori opisujú substráty, pôdu, flóru a faunu xerothermných lokalít. V druhej časti sa venujú jednotlivým biotopom na sprá-

fiu v tejto oblasti zhrnula do verejného záväzku, vyhláseného začiatkom minulého roka pod názvom *Plán zodpovedného susedstva*, ktorý predstavuje novú stratégiu podnikania. Popri propagácii zdravého životného štýlu a podpore neziskového sektora patrí k jej prioritám ochrana životného prostredia. Ide tu o také významné projekty, ako znížiť celkovú spotrebu energie o 50 % do r. 2020, zvýšiť podiel triedeného odpadu, predstaviť ekologické nákupné tašky, či stavať energeticky úsporné obchodné budovy s využitím alternatívnych zdrojov energie s cieľom maximálne eliminovať vlastnú uhlíkovú stopu.

Foto: archív Tesco Stores SR, a. s.

Olga Hrnčiarová, manažérka vnkajších vzťahov, Tesco Stores SR, a. s., ohrnciar@sk.tesco-europe.com

šiach, vápenatých substrátoch, neovulkanických horninách a na silikátoch, ktoré poskytujú živým organizmom extrémne ekologické podmienky vďaka vysokej teplote pôdy a vzduchu, slnečnej radiácii a nízkej pôdnej vlaha. Autori poskytujú informácie o rastlinných a živočíšnych druhoch vyskytujúcich sa na jednotlivých biotopoch. V tejto časti publikácie sú spomenuté i viaceré vzácne druhy, ktorých výskyt na Slovensku je zriedkavý alebo ojedinelý, napr. orchidea jazýčkovec východný, papraď ceterak Jávorkov, lykovec muránsky, rumeonica turnianska, chondrula trojzubová; zo živočíchov motýľ súmračník jablčníkový, roztoče *Prozercon lutulentus* a *Zercon bartosi*, sága stepná, bzochovitý druh *Jalla dumosa*, zlatoočka *Chrysopa hungarica*, chrobák *Bolbeasmus unicornis*. Výskyt niektorých druhov živočíchov je prvým nálezom, napr. pavúka *Zora parallela* (Cerová vrchovina) a skaliarky *Zelotes exiguus* (kapušiansky hradný vrch), či koníka *Paracaloptenus calaptenoides*. Z pavúkov je kriticky ohrozený *Diaea livens* a veľmi vzácny ohrozený druh je skákavka *Leon levis*, veľmi

ohrozený druh blonokrídlavec žihadlovka obrovská, z vtákov skaliar pestrý.

Vzácné a zaujímavé lokality a druhy sú dokumentované kvalitnými fotografiami. Každá kapitola má aj anglický súhrn. Publikáciu dopĺňa slovníček ekologických termínov, čo značne uľahčuje pochopenie problematiky. Bola vydaná v rámci projektu LIFE v spolupráci s rakúskymi odborníkmi, pre ktorých sú xerothermné biotopy zaujímavé, nakoľko panónske stepi a suché lúky zasahujú i do územia Rakúska.

Napriek snahe odborných pracovníkov ochrany prírody i amatérskych nadšencov, mnohé lokality sú ohrozené antropogénnou činnosťou. Autori upozor-

ňujú odbornú i laickú verejnosť na ubúdanie týchto vzácných miest našej prírody a potrebu ich dôslednej a riadenej ochrany v budúcnosti. Je vhodnou pomôckou hlavne pre pedagógov v dotknutých oblastiach, lebo vzbudí záujem o prírodu a jej ochranu je predovšetkým v rukách rodičov a školy.

Záujemcovia si môžu publikáciu zakúpiť v predajni vydavateľstva VEDA SAV na Štefánikovej ulici 3 v Bratislave.

Mgr. Katalin Kis-Csáji, Ústav krajinnej ekológie SAV, P. O. Box 254, Štefánikova 3, 814 99 Bratislava
knihauke@savba.sk

Veľká kniha o slušnosti

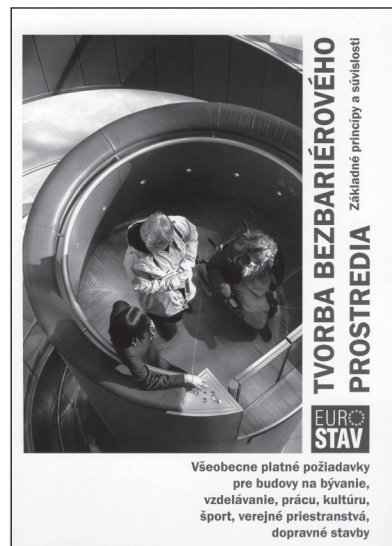
Mária Samová a kol.: **Tvorba bezbariérového prostredia. Základné princípy a súvislosti.** Vydavateľstvo Eurostav, spol. s r. o., Bratislava 2008. Odporúčaná cena 470,- Sk. ISBN 978-80-89228-10-2 (viaz.)

V turistike platí zásada, že tempo skúpy určuje rýchlosť najpomalšieho. V spoločnosti založenej na výkonnosti sa podobná zásada dodržiavať nedá. V lepšom prípade dokáže byť spoločnosť k svojim slabším členom slušná. K hendikepovaným ľuďom sa v rôznych historických obdobiach správala rôzne. Uplatňovanie základných ľudských práv potrebovalo dlhú cestu, kým sa dostalo aj do našej ústavy a ďalších zákonov a noriem. Dôležitý je vzťah medzi prirodzenou slušnosťou a normatívnosťou. Najprv musela vzniknúť v spoločnosti atmosféra slušnosti, aby sa mohli formulovať a prijať normy, od právnych po technické. Veľký kus práce na tomto poli vykonali iniciatívni jednotlivci a skupiny.

Koncept všeobecnej kultúrnej udržateľnosti života obsahuje aj sociálny rozmer. V rámci neho sa postupne rozvinuli stratégie „universal design“ – univerzálneho navrhovania, navrhovania pre všetkých. Okolo doc. Ing. arch. Márie Samovej, CSc., sa na FA STU v posledných dvadsiatich rokoch sformoval kolektív, ktorý riešil rad významných prác, architektonických štú-

dií a vydal viacero publikácií s podobnou orientáciou.

Kniha *Tvorba bezbariérového prostredia* je výsledkom zriedkavo systematického pôsobenia vedúcej autorského kolektívu vo výskume i pri školení dokto-

randov. Ich dizertačné práce sú koncipované v kontexte jasne orientovaného výskumu, aktuálnym výsledkom je syntéza do podoby tejto knihy. Veľmi dobre je zvolený už jej názov – jasne dáva najavo, že nejde len o odstraňovanie fyzických bariér. Bezbariérová by mala byť

celková kultúra prostredia, čo má nakoľnec garantovať každodennú dôstojnosť pre všetkých. Ľudská dôstojnosť je kategória demonštrujúca rešpekt – medzi ľuďmi navzájom i medzi „systémom“ a ľuďmi. Ak demokraciu chápeme ako rovnosť prístupu, tak v tomto prípade ide aj o knihu o demokracii. Architekti tu majú netušené možnosti pôsobnosti. Je, prirodzene, potrebné hierarchizovať a triediť, kedy bude mať prioritu napríklad pamiatková ochrana, ochrana prírody, kedy ostanú bariéry jednoducho neprekonateľné.

Problematiku možno chápať v dvoch úrovniach. Základná bezbariérovosť je pohodlná a príjemná pre všetkých občanov, na druhej strane, špecifické hendikepy vyžadujú špecifické riešenia. Vstupy do budov bez výškových zlomov potrebujú ľudia na vozíku, mamičky s kočíkmi i seniori. Väčšie WC kabínky s úchytkami uvítajú aj starší ľudia. Univerzálne navrhovanie neprekáža nikomu.

Kniha mapuje všetky známe riešenia architektonických, interiérových a dizajnérskeho prvkov pre bežné hendikepy. V 8 kapitolách sa autori podrobne zaoberajú všeobecnou metodológiou bezbariérového navrhovania, charakteristikami rôznych druhov zdravotného postihnutia, kategorizujú jednotlivé prvky a systémy v bezbariérovom prostredí, prechádzajú typologickými druhmi stavieb, objektov, až po nároky na evakuáciu osôb neschopných samostatného pohybu.

Publikácia je základnou učebnicou navrhovania nielen pre študentov architektúry a stavebníctva, ale aj pre výkonných projektantov. Obsahuje okrem normatívnych požiadaviek aj príklady realizácií.

Kniha má mimoriadne kompaktnú grafickú úpravu, na malom priestore je prehľadne usporiadané množstvo informácií. Kládcom je aj to, že sa v nej prezentujú firmy, prítomné na trhu s produktmi umožňujúcimi bezbariérové navrhovanie.

Cieľom autorského kolektívu bolo nepochybné nastoliť bezbariérové myslenie ako súčasť bežného životného étosu. Nech to vyzerá akokoľvek pateticky, bariéry sú rovnako neslušné, ako všetky už štandardizované formy spoločensky neúnosného správania.

Prof. Ing. arch. Robert Špaček, CSc.,
robert_spacek@stuba.sk